

«Доброго ранку, у вас рак»

«У вас лімфома Ходжкіна», — несподівано засвітилось повідомлення на телефоні. У голові одразу спливла купа подібних трешових картин утопічного майбутнього із серіалу «Чорне дзеркало» про повну діджиталізацію.

Телефон лежав на краю умивальника, у лівій руці я тримав зубну щітку — це сталося просто під час чищення зубів зранку, перед роботою. От що за дурна звичка брати телефон усюди! Клацнув на екран, відкрилось повне повідомлення. Я секунд на п'ять завмер, намагаючись усвідомити те, що відбулось. Чесно кажучи, повним шоком новина про рак не стала. Я довго йшов до цього й уже морально був готовий до найгіршого сценарію. Хоча й не так хотілось дізнатися про підтвердження цього діа-

гнозу. Я уявляв собі емоційну сцену з якогось сумного фільму, де лікар стривоженим голосом запрошує пацієнта до кабінету, просить сісти, дістає папери, витримує паузу й повідомляє йому жахливу новину. А далі розповідає, що все не так страшно і є ефективне лікування.

У житті це виявилось зовсім не так. Уже все давно в смартфоні, результати аналізів — так само. Ще й ти сам потім надсилаєш лікарю результат аналізу з лабораторії з підтвердженням, а він потім, позбавлений обов'язку повідомити погану новину, з полегшенням розповідає, що робити далі.

«Дурна діджиталізація, — крутилось у голові, — от би ще можна було перехворіти в айфоні». Але ж ні, доведеться приймати хімію, втратити волосся, пройти опромінення, а може, і померти — вживу, а не у віртуальній реальності. Звісно, у голові крутився найгірший вичитаний в інтернеті сценарій.

З іншого боку, це ж таки економить лікарям нерви, а тобі — час. Їм не треба придумувати, як повідомляти пацієнтам погані новини. Результат із діагнозом прийде в месенджер, пацієнти собі почувують потилицю й всядуться працювати. Хоча яка там робота — усе одно починають день із постійного гугління всіх можливих сценаріїв свого виду раку.

Так я і зробив — дочистив зуби та всівся працювати зміну чергового редактора української служби ВВС. Хоча в голові були явно не ті думки, що потрібні для роботи.

З усвідомленням наближення раку я вже жив місяць — із середини березня 2024 року. З того аномально теплого, сонячного, весняного дня, як уперше пішов до лікаря зі збільшеними лімфовузлами. Ну скажіть, у кого хоч раз у житті, а особливо в дитинстві, вони не збільшувались? І нічого, минало. Звична справа під час якоїсь застуди, а тут... Хоча організм, як і практично за кожної хвороби, давно й наполегливо подавав сигнали. Але ж часто ні ми, ні навіть лікарі не вміємо їх прочитати.

Ще з весни 2023-го з'явилися тривожні симптоми, а лікарі дуже довго не могли знайти причини, чому ж у мене постійна втома й підвищена температура. Зрештою діагноз поставили неправильний, хоча організм прямо кричав: «Друже, якась дурня відбувається, треба щось робити!». І я робив, але кілька місяців аналізів, обстежень і відвідувань усіх можливих лікарів не давали жодних результатів. Аналізи нібито були в нормі, відхилень немає, але чомусь постійно 37,5°C.

Працювати в такому стані було непросто, але кому в Україні тоді доводилося легко? Уже понад рік тривало повномасштабне вторгнення Росії, нон-стоп робота й ледь не щодночі ракети над головою навіть у тилу.

«Це стрес і психосоматика, зараз війна, у багатьох так», — зрештою виголосила свій вердикт у червні 2023 року суперповажна терапевтка, до якої для свіжого погляду я прийшов з усією ку-

пою аналізів і висновків профільних лікарів. Сказала, що на фоні війни я такий далеко не один, і людей із безпричинною температурою — цілі натовпи. А ще порадила більше відпочивати, припинити подальші обстеження й менше працювати. І головне — перестати міряти температуру та заховати градусник якомога далі в шухляду.

Це як у фільмі «Не дивіться вгору» або як поведилася наша влада перед російським вторгненням: якщо не звертати уваги на проблему, розповідати про шашлики, то вона й зникне. Про рак жоден симптом лікарям не натякнув, аналізи теж на цю хворобу їм не вказували. Уже набагато пізніше мені пояснили, що мій рак зловити на самих ранніх стадіях дуже непросто. Хоча якби тоді з першого разу вдалось це зробити на рік раніше, я стільки зекономив би собі здоров'я, сил, нервів і грошей...

«Здоровий, клас», — вирішив я тоді й повірив, що це через самонавіювання й постійний стрес. Те, що працювати складно через постійний жар, — то таке. Висплюсь і все буде добре. У житті навколо стільки проблем, що відбій тривоги по здоров'ю навіть порадував — за вікном вистачало справжніх тривог і таких самих російських ракет.

Градусник дійсно сховав, але від цього не покращало. Бігати ставало дедалі складніше, а на футбольному полі здихав за пару хвилин — вирішив більше не ганьбитись. «Ну це вже, може, просто старість у 38», — думав, коли мій улюблений львів-

ський бар «Кантона» організував футбольний турнір для своїх клієнтів, а я не зміг забити жодного гола й змушений був протягом усього матчу стояти на воротах, бо ледь не помер на полі від втоми.

Хоча вечірні легенькі пробіжки я і далі продовжував робити, але добігати свої п'ять кілометрів ставало щораз важче.

Ближче до зими пролунав новий дзвіночок — біля шиї зліва розпух лімфовузол. Якраз тоді я переживав черговий ковід, тож лікарі, подивившись на нормальний аналіз крові, усе списали на запальний процес і поганий імунітет. Знову говорили про стрес, а жодних симптомів серйозного захворювання вкотре не побачили, порадили стежити за вузликом. Так і прожив із ним зиму, потрохи здаючи позиції та сили. А тим часом почали з'являтися нові незвичні супутники життя — прокидання вночі з лихоманкою, все тіло мокре, у поту. Ну теж подумав: із ким не буває? Потім уже мені пояснили, що це були не те що дзвіночки, а просто грюкіт хвороби у двері.

На початку весни тіло дало лікарям підказки, пройти повз які було вже складно. Ранок після восьмого березня й вихідних. Заходжу у ванну, вмиваюся, протираю очі та прозріваю — мій лімфатичний вузлик біля шиї перетворився на ціле величезне вузлище. Зрозумів, що це таки провісник чогось серйозного. Гугл підказував цілий букет можливих хвороб, рак у якому був на останніх місцях, тому це в голову тоді навіть не лізло.

Терапевтка загальної профілю Ірина Миколаївна була десь мого віку — точно до сорока або й молодша. Жінка середнього зросту з темним прямим волоссям, трохи нижча за мене. Кругле обличчя, погляд добрий, але втомлений. Класно, що потрапив саме до неї зі своїм лімфовузлицем, хоча записувався навмання, до першої-ліпшої лікарки, яка була вільна того дня, але це дійсно було якесь Боже провидіння.

Набагато пізніше я дізнався, що мати Ірини Миколаївни померла від мого рідкісного виду раку — лімфоми Ходжкіна, бо жоден лікар у ті часи, в її дитинстві, не зумів його вчасно діагностувати в Івано-Франківську. А коли зрозуміли, то було пізно. Усіх деталей я не розпитував, але склалося враження, що і в професію вона пішла з відчуттям того, що ця сфера не змогла вчасно врятувати її маму.

Хтось не повірить у такий збіг. Я і сам потім не вірив, але це теж зіграло мені на користь — Ірина Миколаївна, вочевидь, одразу подумала про Ходжкіна, хоча й не сказала мені про це напряму. «Так, тут щось зовсім недобре, швидко йдіть на УЗД», — сказала вона без ентузіазму в голосі. Жодних натяків на діагноз не озвучила, але все зробила правильно й направила, куди треба.

Олег Петрович, спеціаліст із УЗД, — ще один світлий промінь на моєму шляху. Завжди веселий, іноді здавалось, що навіть із перегарчиком. У ньо-

го я вже був не вперше. Якось ще раніше він мені робив обстеження та, як лікар Лівсі з «Острова скарбів», із гумором розповідав про ожиріннячко печінки — трохи зайвого там, проблеми з тим. Ну так, лякав добряче, але ж весело. Видно було, що має багато досвіду й швидко помічає всі негаразди.

Щось пожартував про мене, звично намазав диски апарата УЗД гелем, приклав до шиї і почав водити туди-сюди. Секунди на п'ятій Олег Петрович замовк, усмішка зникла. Більше не жартував. Вочевидь, усе зрозумів, але не схотів бути провісником біди — нічого мені не сказав, а мовчки написав медичне резюме малозрозумілими термінами. А на прощання наполегливо порадив: хай там що далі рекомендуватиме терапевтка, я маю якомога швидше піти до гематолога.

Тоді я ще не дуже уявляв, чим ці гематологи займаються. Слава Богу, ще не стикався з ними. Але звучало досить м'яко, не так, як страшна повна назва цього спеціаліста — онкогематолог. Чотири букви, а різниця космічна.

На рецепції лікарні мені роздрукували висновок спеціаліста УЗД, а поки викликали мою терапевтку, я собі почав гуглити незвичне слово, яке зі знаком питання як діагноз поставив Олег Петрович.

Лімфогранульоматоз. Це слово я довго набирав на телефоні вручну, потім натиснув «пошук» і відволікся на розмову. Коли згодом кинув погляд на

телефон, то ледь не впав. «Лімфома Годжкіна, рак лімфатичної системи», — видав гугл. Вікіпедія, прайвопис і львівська школа онкології надає перевагу написанню Годжкін, тоді як у Києві всі пишуть на довідках Ходжкін. Тому в мене на одній частині документів потім писали через Х, а на іншій — через Г.

Х чи Г, а слово «рак» дуже швидко прибрало усмішку й навернуло думку, що мені срака. Трохи похитнувся. РАК. Це слово було єдине знайоме в діагнозі, але його виявилось достатньо, щоб зрозуміти, що все дуже серйозно. Ось тоді й був мій перший справжній шок.

«Та ні, це не обов'язково так, це тільки підозра. Ось підете до гематолога, і там стане ясніше», — заспокоювала мене Ірина Миколаївна. Терапевтка одразу направила до гематолога. Історію про свою маму вона мені тоді так і не розповіла. Сталося це тільки за кілька тижнів, коли я повернувся в клініку видаляти пухлину й відправляти її на аналіз. Свою частину роботи Ірина Миколаївна зробила якісно й передала мене далі по довгому і складному раковому ланцюжку.

Я усвідомлював, що в житті починається щось нове й зовсім не хороше. Це зараз звучить парадоксально, але спочатку стало не те щоб весело — скоріше з'явилась якась дивна ейфорія і навіть вирвався сміх. Чомусь це тоді сприймалось як просто чергова пригода, квест, який треба пройти.